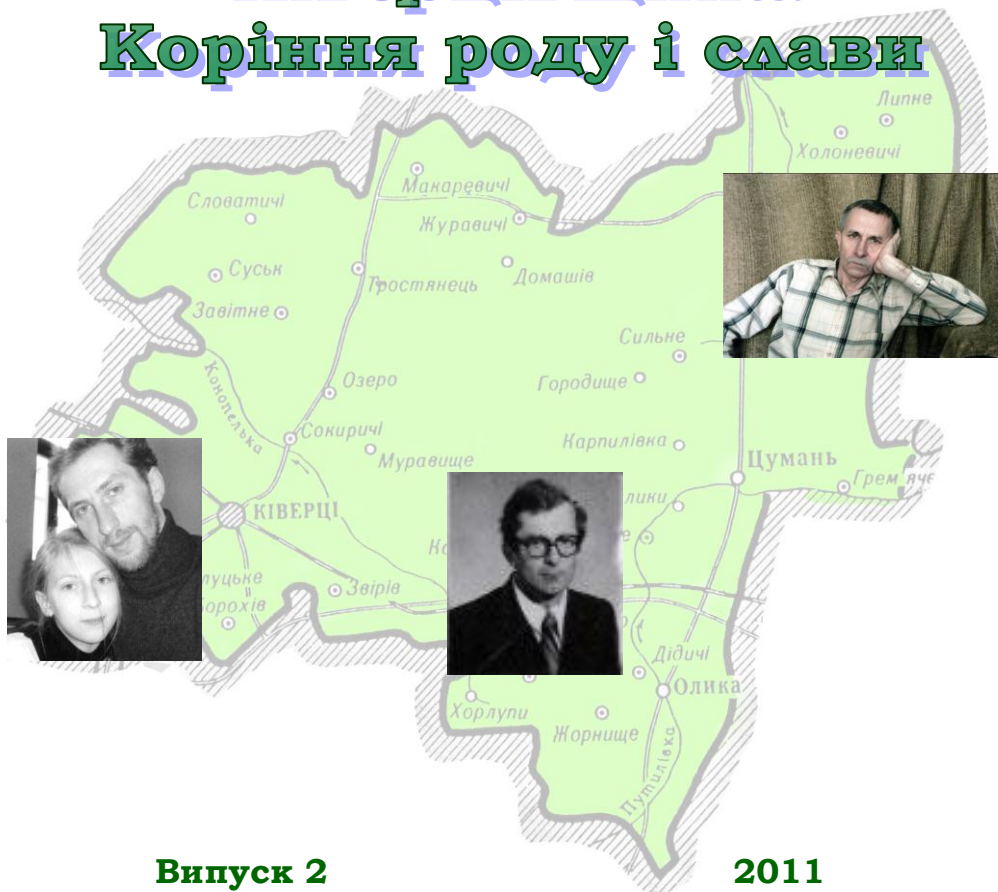

**Ківерцівський районний відділ культури і туризму
Волинської області
Центральна районна бібліотека Ківерцівської ЦБС**

Ківерцівщина: Коріння роду і слави

Ківерцівщина: Коріння роду і слави : дайджест : вип. 2.
/ Ківерцівський районний відділ культури і туризму Волинської області Центральна районна б-ка Ківерцівської ЦБС; Уклад. І. М. Одарчук; відповід. за вип. А. І. Михальчук. – Ківерці, 2011. – 38 с.

Історичний час неодмінно розставляє на свої місця і виділяє за значенням події, факти, явища суспільного життя, а головне – людину.

Саме час дає можливість оцінити видатну особу, визначити рівень її таланту чи геніальність.

В історії Ківерцівщини різних часів є такі постаті, без яких неможливо уявити й осмислити її минуле.

*Поціновувачам історії рідного краю пропонуємо Другий випуск бібліографічного дайджесту «**Ківерцівщина: Коріння роду і слави**», на сторінках якого читач знайде розповіді про долі найвиразніших особистостей, яких благословила на світ ківерцівська земля.*

Представлені у виданні люди – гідні найвищої шани й уваги!

Бібліографічний дайджест розрахований на широке коло читачів. Допоможе він і бібліотекарям у пошуку відповідної літератури. Для всіх хто цікавиться історією нашого краю.

ББК 91.9 : 63+63.3 (4Укр-4Вол)

Укладач: І. М. Одарчук

Відповідальна за випуск: А. І. Михальчук

Комп'ютерна верстка: О. В. Полійчук

© Укладач І. М. Одарчук, 2011

© Центральна районна бібліотека Ківерцівської ЦБС, 2011

ЗМІСТ

Андрущук Микола Михайлович	4
Артемчук Галік Ісакович	4
Арцишевський Роман Антонович.....	7
Буряк Маркіян Омелянович.....	13
Драганчук Маркіян Маркіянович.....	15
Дубина Микола Іванович.....	17
Климюк Олег Віталійович.....	22
Криворучко Юрій Іванович.....	25
Мурашкевич Володимир Степанович	27
Надольська Валентина Василівна.....	28
Нестерчук Мирон.....	30
Онуфрійчук–Олекший Оксана	33
Шиманів Василь	35
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА.....	37

Андрущук Микола Михайлович (1958 – 1998)

Художник, графік, кераміст. Член Національної спілки художників України (1994). Народився 7 травня 1958 року в с. Прилуцьке. Закінчив Львівський інститут декоративно-прикладного мистецтва (1984, викладачі Франк, Д. Кривавич). 1985-88 рр. – реставратор стародавнього живопису у Львівському філіалі Державного науково-дослідних реставраційних майстерень; 1988-98 рр. – художник Львівської експериментальної кераміко-скульптурної фабрики. Брав участь у міжнародних та всеукраїнських виставках; персональна – 1994-98 (Львів). Працював у галузі станкової скульптури (жанри: портрет-символ, абстрактна композиція; матеріали: шамот, камінь, кам'яна маса, гіпс, бронза; поверхні робіт переважно фактурні, часто з поліхромією, елементами графіки). Твори вирізняються християнсько-національним та філософським спрямуванням; у них при лаконічності художнього висловлювання виявляється гармонійна врівноваженість форми (лінія, силует, організація простору) із поглибленим змістом та довершеністю композиції. Поєднував досягнення світового авангардного пластичного мистецтва з традиціями національної культури. Твори зберігаються у Хмельницькому художньому музеї, Львівській картинній галереї, Львівському національному музеї.

Помер 30 січня 1998р. похований у Львові.

Тв.: «Крокуюча форма», «Титан» (обидва – 1988); «Пієта», «Молитва» (обидва – 1989); «Мойсей» (1992); «Фуга», «Велика форма», «Задума» (всі – 1994); «Материнство» (1996).

Колесса К. М. Андрущук Микола Михайлович / К. М. Колесса // Енциклопедія Сучасної України : Т. 1. – К., 2001. – С. 514

Артемчук Галік Ісакович (1938)

За три кілометри від Дерно, неподалік тихоплинної річечки Конопелька, розкинулося село Котів. Село як село. Таких багато на живописній Волині, що, як співається, “вся в гаях, дібровах і долинах, у розлогих вербах і калинах...”. Є все це і на околицях Котова. А над усе – верб, які разом з пролісками і білим рястом своїми жовтими “котиками” щороку ніби сповіщають про прихід весни. Звідси, подекують, і пішла назва поселення – Котів.

Колись тут, на найвищих, на найвидніших місцях, стояли дві дерев'яні споруди – церква і кузня. Передзвони храмових дзвонів і ковальського

молота створювали дивовижну мелодію, в якій ніби зливалися в одне ціле животворна сила духу святого і трудовий гомін земного життя.

Змінювалися покоління. Перебудовувалися церкви і кузні. І лише музика дзвонів та молота ковальського залишалася незмінною, такою, що завше викликала в серцях людей якусь незбагненну зворуху, наповнювала їх почуттями високими й чистими. Одним з творців тої величної музики був Сак (так його звали) Миронович Артемчук, коваль від Бога, людина щира, порядна, працююча. Жінкою від землі була його дружина Антоніна Лукашівна. Саме в цій простій, дружній сім'ї 3 вересня 1938 року й народився майбутній український учений, професор Галік Ісакович Артемчук.

Тепер, навідуючись у рідні краї, він наче заново переживає минуле, подумки повертається в ті літа, коли благословилися на світ діти війни. А це значить, що ці, тоді голі, босі й голодні діти були без дитинства і надто рано почали мислити по-дорослому.

Незважаючи на всі труднощі повоєння, котівський хлопчик ріс кмітливим і дотепним, схильним до серйозного опанування знаннями. Найбільший вплив справляв на нього класний керівник, вчитель математики Іван Андрійович Каравай, цупкий розум, логіка мислення якого, його вміння переконувати інших просто підкуповували Галіка.

Ще в шкільні роки Артемчук вельми цікавився історією, життям, побутом, звичаями інших народів. Скоро він глибоко усвідомить, що краще пізнати ці народи можна за умови знання їх мов. Чи ж не це привело юнака до Київського державного педагогічного інституту іноземних мов? Будучи студентом, Галік не міг навіть припустити, що в недалекому майбутньому він стане ректором цього ж інституту. Щоправда, до цього, шукаючи свою зорю на небосхилі науки, Галік Ісакович пройде тут основні щаблі педагогічної і адміністративної драбини: викладач, старший викладач, доцент кафедри, декан факультету німецької мови, проректор.

Артемчук став не просто ректором-керівником, а висококласним професіоналом, який досконало знає нюанси роботи науковців усіх "рангів", їх настрої, прагнення і проблеми. До речі, ректором Галіка Ісаковича не призначали, як раніше було прийнято, а обирали на альтернативній основі. У Києві тоді це була одна з перших ластівок нових демократичних процесів.

Зрозуміло, що формування, утвердження Галіка Ісаковича як ученого, як особистості залежало не лише від його природних обдаровань і старань. Йому таланило на зустрічі з добрими людьми, на їх підтримку і допомогу. Коли ректор про це говорить, його помисли линуть і до Московського державного лінгвістичного університету, де багато років завідувала кафедрою відома германіст, лінгвіст європейського рівня, доктор філологічних наук, професор, заслужений діяч науки РРФСР. М. Д. Степанова, на жаль, уже покійна. Будучи людиною високих творчих злетів, великої душевної краси, Марія Дмитрівна майже чверть віку підтримувала ділові контакти з вищою школою Артемчука, читала тут лекції для викладачів і аспірантів, надавала практичну допомогу в підготовці кандидатів наук.

З роками творчо збагачувався, духовно зростав і професор Г. І. Артемчук, у доробку якого понад 20 наукових та навчально-методичних праць. Він є одним із засновників наукової школи порівняльної типології, яка підтримує плідні наукові зв'язки з лінгвістичними центрами університету ім. Блеза Паскаля в м. Клермон-Ферран (Франція), університетів Бірмінгема і Ланкастера (Англія), педінституту м. Швєбіш-Гмюнд (Німеччина). Галік Ісакович високопрофесійно читає теоретичний курс лекцій з порівняльної типології веде семінарські заняття із студентами і аспірантами, виступає з аргументованими доповідями на республіканських та міжнародних конференціях.

Професор Г. І. Артемчук доклав максимум зусиль, аби його навчальний заклад став одним із провідних в Україні з підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Враховуючи це, а також масштаби наукових досліджень, 1994 року на базі інституту утворили Київський державний лінгвістичний університет – ВНЗ найвищого, четвертого, рівня акредитації, якому згодом Указом Президента України було надано статус національного. Нині в ньому навчається більше 7 тисяч студентів, з них 6 тисяч охоплені стаціонарною, понад тисячу – заочною і вечірньою формами навчання. Потужним є професорсько-викладацький корпус.

В університеті відкрито два нових інститути – гуманітарний та східних мов, факультет перекладачів, 10 нових кафедр, екстернат. Крім чотирьох західноєвропейських мов, уже здійснюється підготовка фахівців ще з 8 мов, у тому числі – 6 східних. Вивчаються, зокрема, японська, китайська, корейська, арабська, турецька мови. Готуються також психологи, спеціалісти для менеджменту у невиробничій сфері.

У КНЛУ створена докторантура з 9 спеціальностей, працює 3 спеціалізовані вчені ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій. Вперше в Україні в університеті налагодили видання науково-методичного журналу "Іноземні мови" та "Журналу практикуючого психолога". Випускається також "Вісник КНЛУ".

В інтенсивному сучасному розвої навчального закладу є, безперечно, велика заслуга, в першу чергу, його ректора – людини мудрої, одержимої, з широкими масштабами нового мислення і щоденним устремлінням до запровадження європейських моделей вищої освіти. Будучи дійсним членом Академії педагогічних наук, академіком Академії вищої школи України, професор Г. І. Артемчук став помітною постаттю в наукових колах не тільки нашої країни, а й за її межами. Він є заступником голови Державної акредитаційної комісії при Міністерстві освіти і науки України, членом секції соціогуманітарних наук Комітету по державних преміях України в галузі науки і техніки, членом Національної комісії України в справах ЮНЕСКО.

Багатогранна і результативна діяльність професора Артемчука Г. І. відзначена багатьма державними нагородами. Серед них – ордени Дружби народів, "За заслуги" III і II ступенів, Почесна грамота Кабінету Міністрів України. Галіку Ісаковичу присвоєно почесне звання заслуженого працівника освіти України.

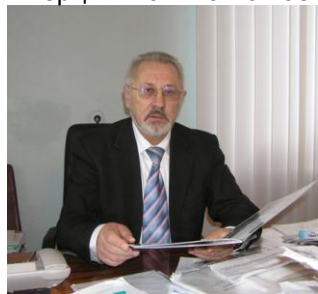
Богуш М. Ректор із села Котова : [Галік Артемчук] / М. Богуш // Волинь. – 2006. – 11 листоп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемчук Галік Ісакович // Позакласний час. – 2010. – № 6. – С. 82.
2. Артемчук Галік Ісакович // Хто є хто на Україні. – К., 2001. – С. 12.
3. Богуш М. І. Ректор Галік Артемчук / М. І. Богуш, Г. Павленко. Ківерцівщина: крізь віки і долі : історико-краєзнавчі нариси / М. І. Богуш, Г. Павленко. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – С. 505-508.
4. Панич Г. І. Артемчук Галік Ісакович / Г. І. Панич // Енциклопедія Сучасної України : Т. 1. – К., 2001. – С. 677.

Арцишевський Роман Антонович (1946)

Арцишевський Роман Антонович народився 9 липня 1946 року у місті Ківерцях Волинської області. Трудову діяльність розпочав із 15 літ. Після закінчення середньої школи робітничої молоді у 1964-1969 роках навчався на факультеті журналістики Московського державного університету ім. Ломоносова.

З 1969 по 1979 роки працював журналістом, викладачем філософії, соціологом, старшим редактором групи з проблем підручника головної редакції видавництва «Просвещение» у Москві. У 1979 році захистив у Московському державному педагогічному інституті ім. Леніна кандидатську дисертацію з філософії на тему «Світогляд у структурі суспільної свідомості».

З 1979 року працює у Луцьку. Був старшим викладачем, доцентом (з 1981-го), професором (з 1986-го) кафедри філософії та політекономії, проректором із наукової (1986-1990, 2005 – по цей час) і з навчально-експериментальної (1990-1995) роботи, керівником Республіканського центру світоглядної освіти молоді (1991-1994), завідувачем кафедр людинознавства, культурології, філософії, директором Інституту соціальних наук (1994-2002) Луцького державного педагогічного інституту ім. Лесі Українки.

У 1987-го захистив в Інституті філософії АН СРСР докторську дисертацію «Світогляд як суспільне явище» і став першим на Волині доктором філософських наук. У 1994-му був обраний членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України. За дорученням Міністерства освіти України у 1989-1994 роках очолював розробку і запровадження у школах України нового суспільствознавчого інтегрованого курсу «Людина і суспільство».

За досягнення у науково-педагогічній діяльності нагороджений медаллю ім. А. С. Макаренка (1991) і нагрудним знаком «Відмінник освіти» (1996). Автор майже 150 наукових праць.

На початку 90-х років Р. А. Арцишевським була розроблена концепція і створена науково-педагогічна школа світоглядної освіти молоді, яка отримала визнання і має своїх послідовників не тільки в Україні, а й за кордоном. У цей час розробляє проблеми визначення базового змісту шкільної суспільствознавчої освіти, а також теоретичні проблеми шкільного підручника. Очолює здійснювані науковцями Інституту соціальних наук на замовлення Міністерства освіти і науки України і АПН України дослідження науково-методичних проблем підготовки фахівців в галузі соціальних наук (соціологів, культурологів, соціальних працівників, психологів і викладачів соціальних дисциплін).

У галузі філософії основними напрямками його наукових досліджень є проблеми світоглядної культури, суспільної свідомості та самосвідомості, філософської антропології тощо. Зокрема в останній із них ним уперше було запропоноване створення філософського вчення про життя людини – віталогії.

Є головним редактором серії «Філософські науки» наукового вісника ВДУ, першим заступником головного редактора часопису «Підручник ХХІ століття», членом редколегій філософських та педагогічних часописів Києва, Львова, Івано-Франківська, Ялти, Луцька, членом міжнародного кураторіуму Всеукраїнського конкурсу учнівських робіт «Слідами історії».

Бере активну участь в підготовці наукових кадрів у галузі філософії та педагогіки; очолює Волинське обласне відділення послідовників В. О. Сухомлинського; підтримує постійні зв'язки з науковцями зарубіжних країн (Польщі, Нідерландів, Німеччини, Росії).

І лише небагатьом відомо, яким був його шлях до науки. Ось як розповідає про себе Роман Антонович: «Мій трудовий стаж розпочався у 15 років. На те були вагомі причини. Найперше – закохався, хотілося ходити на побачення, а не сидіти в класі. Була й банальніша причина – батьки потребували допомоги. Жили ми бідно, мали кімнатку в «комуналці». Тато, Антон Романович, працював, мама, Ольга Павлівна, дітей доглядала. Нас у сім'ї було троє: окрім мене, старша сестра Ліда та брат Євген. Коли я народився (до речі, мене назвали на честь діда), сестрі вже виповнилося 15 років, брату – 13... Я у батьків незапланована дитина. Вони навіть вагалися: чи варто з'являтися мені на світ? Рік тоді був дуже голодний – 1946-й, повоєнний. Пішла мама до ворожки, а та їй і сказала: народжуйте, бо вам доведеться з ним свій вік доживати...

Була ще одна причина, чому я так рано пішов працювати. Микита Хрущов провів реформу, згідно з якою у вищі навчальні заклади дозволялося вступати лише тим, хто мав не менше двох років трудового стажу. Я дуже хотів навчатися, тож після 8-го класу залишив денну школу і пішов у вечірню – заробляти стаж.

Щоб навчатись у вечірній школі, треба було принести довідку, що ти працюєш. Я обійшов усі підприємства Ківерець, погоджувався на будь-яку роботу, але мене ніде не брали. Бо, за наказом Хрущова, ті, хто не мав 16 років, могли працювати лише по 4 години на добу. Кому потрібен був такий робітник?

Допомогли мені газетярі з «району» (я ще з 6-го класу їм дописував: спершу публікував вірші, потім став юнкором). Влаштували мене у лісгоспзаг. Трудився я в основному на будівництві – розмішував цемент, підносив цеглу... А коли отримав паспорт, пішов у ремонтну майстерню автослюсарем, потім працював газозварювальником. Так було три роки, доки не закінчив 11-й клас (при Хрущову навчання у школі теж тривало 11 років).

Я бачив себе поетом, тож задовго до закінчення школи знав: вступатиму в Московський літературний інститут імені Горького. Як тільки отримав атестат зрілості, відразу ж розрахувався з роботи, зібрав найнеобхідніше і заявив батькам, що вирушаю до Москви. Вирішив іти до столиці пішки. Цікаво було побачити трохи світу...

Йти пішки я вирішив цілком свідомо. Мама, звичайно, плакала: це ж син вирушає невідь-куди у світ. А тато зранку підійшов і сказав: коли ти так вирішив, мабуть, тобі це справді потрібно. Стосунки в нашій сім'ї були дуже демократичними – думку дітей поважали, до неї дослухалися.

Мій шлях проліг через Білорусь. Був 1964 рік – 20-ліття визволення республіки від фашистів. Учасників війни, партизанів у Білорусі жило дуже багато. Став ходити від села до села, записувати спогади цих людей. У Ківерцях мені видали посвідчення позаштатного кореспондента районної газети (пообіцяв зробити редакції кілька репортажів). Подорожуючи, дізнався багато незвичного. Побачив: реально не все так, як про це газети пишуть. Скільки було людських розчарувань – пережили таку війну, а життя людського немає. Скільки було наївної віри – колишні фронтовики просили: ти там, у Москві, розкажи, як ми тут живемо, хай розберуться...

Зустрічався з в'язнями Бухенвальда, які організували свій з'їзд, записав багато їхніх спогадів, занотував адреси.

Я сам визначав подальший маршрут, люди мене направляли. Порадили відвідати село, де жив командир партизанського загону.

На жаль, у Москві я зіткнувся не лише з людською щирістю. Зберігав свої нехитрі пожитки у камері схову на вокзалі. Поклав туди нові сорочку й піджак, які надіслали батьки. «Приклеївся» до мене незнайомиць, попросив потримати в камері і його речі. І все вмовляв: одягни сорочку, яку тобі прислали. Я потім до камери – нічого нема. Піджака жаль не було, хоча весь перший семестр ходив на пари у спортивному одязі. Але всі мої записи й адреси втратив.

Дійшов я пішки до Малоярославця Московської області, звідки доїхав до столиці електричкою. З'явився у Москві з трьома копійками в кишені. Вистачало хіба на три шклянки «мінералки» з автомата. Батьки дали адресу якихось знайомих, розшукав їх. Відкрила старенька бабця, сказала, що діти

десь на дачі, і побоялася мене впустити. Нічого, відповідаю, в мене тут ще є знайомі, я в них переночую. І пішов... на вокзал.

Два тижні жив там. Продав перочинний ніж і авторучку, щоб хліба купити. Відіслав додому телеграму, що без грошей. А через два тижні – очам не вірю! – зустрів у Москві однокласника Вітю Новікова. Він приїхав у відпустку столицю побачити. То я вперше за кілька днів нормально повечеряв. Стало легше: надалі ми вдвох трималися...

Я не вступив у літературний.

Поки я йшов, Микита Сергійович новий указ видав. Мовляв, нічого письменникам в інститутах вчитися, нехай вчаться у життя. Стаціонар у літературному інституті ліквідував, залишив лише заочне відділення. Це мене не влаштовувало, з мене вистачило й вечірньої школи...

Та світ таки не без добрих людей. Підійшов до мене незнайомиць, став розпитувати: що я хотів би вивчати? Порадив іти на факультет журналістики в університет Ломоносова. Літературу там, мовляв, так само ґрунтовно штудіюють, викладачі практично ті ж.

Приходжу до них, кажу: покажіть, що ви тут вивчаєте, дайте програми. Глянули на мене, як на дивака, але показали. Вирішив вступати. Однак допуск до іспитів ще треба було заробити – пройти творчий конкурс. Вимагалось здати у приймальну комісію свої друковані праці, газетні публікації. На щастя, у Ківерцях їх у мене не бракувало, батьки встигли надіслати.

Поспілкувався з тими, хто здав документи – усі генії! Хтось по 10-15 років у газетах працює, у когось навіть збірки є. Мене зачепило за живе: невже я від них дурніший?! До іспитів готувався клято, до третьої-четвертої ночі сидів над книжками. Ходив у бібліотеку імені Леніна, читав буквально все, про що десь чув. І таки довів, що маю необхідні знання...

Я виявився наймолодшим у групі, та швидко завоював першу стрічку у рейтингу. Мене ще й старостою потім обрали. Мав дуже цікаву журналістську практику після третього курсу. Згідно з рейтингом, місце її проходження обирав першим. І опинився на острові Сахалін, в обласній газеті. Сахалін – це 600 кілометрів з одного кінця в інший. На півдні бабмук росте, на півночі – тундра, нафту добувають. Я об'їздив весь острів – і в шахти спускався, і з рибалками в море виходив...

Заввідділом інформації там був Карл Рендель – чудовий журналіст. Якось каже: пройшла чутка, що на Сахалін уперше прибув студентський будівельний загін із Хабаровська. Залізницю допомагатимуть завершувати – об'єднувати північ та південь. Узяв я відрядження на два тижні – привіз звідти 5 оригінальних матеріалів. Потім поїхав на місяць на Курильські острови – теж зробив серію цікавих публікацій. Чудова вийшла практика...

Ми навчалися в аудиторії № 16. Свого часу тут штудіювали Лермонтов, Герцен, інші відомі люди своєї епохи... У нас були чудові викладачі. Літературу Середньовіччя та Відродження викладав відомий шекспірознавець Юрій Шведов. Античну літературу – Олена Кучборська, колишня акторка, котра не просто розповідала, а розігрувала свої лекції.

Вона швидко прищепила нам любов до класики: був у кишені зайвий карбованець – я йшов до букіністів. І вже на першому курсі зібрав пристойну бібліотеку античних авторів.

На другому курсі нашим деканом став Ясен Засурський, який дуже полюбляв новації. Уперше в Союзі нам почали викладати новий предмет – соціологію. Читати курс запросили Юрія Леваду. На пари до нього ходили так, що не лише за партами, а й на східцях люди сиділи. Слухали лекції студенти з інших факультетів, навіть викладачі. Він читав цей курс і нашим наступникам, та мав необережність видати свої лекції, хай і ротапринтним способом. Був звинувачений у антимарксизмі й на 15 років позбавлений права викладати. Йому так і не дали повною мірою реалізуватися...

У нас викладали Михайло Сєлезньов, Арсен Чанишев, Людмила Буєва... Від них я і «заразився», обрав філософію.

На військовій кафедрі нам давали цікаву спеціалізацію: спецпропаганда на війська і населення ворога. Фактично, з нас готували фахівців для закордону. Їхати пропонували багатьом, чимало студентів використовувало цю можливість, щоб десь підзаробити. Я міг потрапити на два роки стажування на Кубу, але твердо вирішив іти в науку і шкода було витратити час на закордони. До того ж мене більше цікавила Європа, де вже розвивалася соціологія. У результаті на Кубу поїхав мій друг Валера Чурсанов – він був другим за рейтингом і дуже хотів туди...

Поїхати в Європу мені не випало, бо відбулося введення радянських військ до Чехословаччини 1968 року, розпочалася епоха брежнєвського застою. Ці події мали для мене серйозні наслідки. Я претендував на «червоний» диплом, захистив дипломну роботу, два державні іспити склав на «відмінно». Залишився останній – з наукового комунізму. І дістався мені білет, у якому третє питання звучало так: «Визвольна місія радянських військ у Чехословаччині»...

Я знав, як треба було відповісти. Але це брехливе формулювання мене так обурило, що вирішив: хай що буде, а кривити душею не стану, скажу, як думаю. І відповів, що це ніяка не визвольна місія, а звичайнісінька окупація країни...

Так я тоді вирішив. Викладачі, звісно, такого не чекали, стали між собою радитись, що робити. У результаті «вліпили» мені трійку. Я б той іспит узагалі не здав, аби перші два питання не відповів бездоганно...

Дітям я довго диплом не показував – соромився. А через 20 років, у 1989-му, в газеті «Правда» з'являється стаття: бюро ЦК КПРС визнало помилковим введення військ до Чехословаччини. Я вже 10 літ працював у Луцьку, захистив докторську дисертацію. Узяв цю газету, дістав свій диплом, покликав дітей і кажу: бачите, нарешті написали правду. А я так вважав 20 років тому. І через це отримав на державному екзамені трійку...

Ця трійка далася взнаки при вступі в аспірантуру. Як перший за рейтингом студент я заздалегідь мав можливість вибрати, з якої спеціальності навчатися в аспірантурі. Вирішив вступати на філософію, отримав відповідну рекомендацію. Став складати іспити – і на першому ж

отримав двійку. «Погорів» на звичайному питанні про світогляд. Телефоную викладачу: чому так сталося? А він відверто каже: філософський факультет – ідеологічний, а ти ж не член партії. Після того, що сталося, ти ще, мовляв, легко відбувся...

Захищався я дуже важко. Відразу після університету піти в науку мені так і не судилося. Влаштувався у місті Ногінську за 50 кілометрів від Москви, – у місцевій газеті. Думку про науку не полишав – їздив до столиці, складав кандидатські іспити... Познайомився з майбутньою дружиною Іриною, яка родом із Ногінська. Вона тоді була студенткою другого курсу, з інтернаціональної сім'ї: тато – білорус, мама – росіянка. Я – українець...

Склав кандидатські іспити, вирішив одружитися. А зарплату мав – 105 карбованців! Тому поїхав разом зі студентським загonom до Норильська. Тоді ті, хто витримував за Полярним колом вахту 35 днів, непогано заробляли, ще й дорогу літаком туди-назад їм оплачували. Робота була каторжна, «бетонна» – бери якнайбільше, кидай якнайдалі... Витримав я це, видали мені 1200 карбованців. Прилетів до Москви – тоді й справив весілля. А через три роки, у 1973-му, народилася моя старша донька Маргарита...

Я дуже вдячний багатьом своїм викладачам, котрі продовжували вірити в мене. Коли в Москві створилася перша соціологічна лабораторія, Михайло Селєзньов запросив мене до неї працювати. Я вже готувався до захисту, але «переловило» видавництво «Просвещение». Запропонували 240 карбованців щомісяця, щоквартальну премію і можливість підзаробляти перекладами. Я погодився – треба було утримувати сім'ю, ми ж по квартирах усю Москву об'їздили. Трудився я у видавництві 6 літ. То стало доброю практикою, бо працював старшим редактором групи з проблем підручника. Захистився тільки у 33 роки. І вирішив їхати до Луцька, поближче до батьків...

Моя донька Маргарита збирається стати доктором педагогіки, досліджує творчість Яна Коменського. Молодша – Оленка – народилась у Луцьку, через 15 років після Маргарити. Вступила на спеціалізацію «культурологія».

Коли у 1989 році постало питання про створення нового інтегрованого курсу «Людина і суспільство», увесь мій досвід поєднався. Стали у пригоді і журналістська практика, і робота у видавництві. Мене призначили керівником авторського колективу з розробки цього курсу в Україні та написання шкільних підручників.

Моє хобі – намагатися робити добро, допомагати людям. Я отримую найбільше задоволення, якщо вдається комусь допомогти. Не завжди це виходить, і коли пропускаєш невдачі людини через себе – стає дуже боляче. Та інколи вистачає лише бажання допомогти, щоб дати людині той поштовх, який дозволить їй самій звершити те, що задумала...

Пирожик О. Волинський Ломоносов : [інтерв'ю з Р. А. Арцишевським] [Електронний ресурс] : pravda.lutsk.ua – перше волинське незалежне інтернет-видання. Персона. Луцьк. – Режим доступу : <http://pravda.lutsk.ua/person/222/>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова: укр.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арцишевський Роман : [коротка біогр.] // Волинь. – 2005. – № 7. – С. 181-182.
2. Арцишевський Роман Антонович // Хто є хто в Україні. – К., 2001. – С. 13
3. Пикалюк В. С. Арцишевський Роман Антонович / В. С. Пикалюк // Енциклопедія Сучасної України : Т. 1. – К., 2001. – С. 737.

Бурак Маркіян Омелянович (1951 – 1998)

М. О. Бурак народився 12 січня 1951 року у м. Івано-Франківську в сім'ї службовця (батько був начальником ремонтно-будівельної контори міськхарчоторгу). Після закінчення школи у 1967 році, працював столяром на меблевій фабриці у рідному місті. Любов до дітей покликала у Львівський інститут фізкультури, куди вступив на педагогічний факультет у 1968 році. Здобувши у 1972 році спеціальність викладача фізкультури і спорту, за направленням прибув на Волинь. Працював 4 роки вчителем фізкультури у Колківській школі Маневицького району, потім – у Ківерцівській СШ №4, Суській СШ Ківерцівського району. 15 останніх років вчителював у Муравищенській СШ цього ж району.

Навчаючись у вузі, був членом збірної команди лижного двоборства „Буревісник” Львівської області. Неодноразово виступав за збірну РС „Буревісник”.

Мав ґрунтовну фахову підготовку. Був учасником усіх зльотів, районних змагань, а в багатьох випадках – й ініціатором їх проведення. Надзвичайно скромний, чуйний до чужого горя, щирый, працелюбний, доброзичливий. Незважаючи на те, що виріс у місті, вмів робити будь-яку роботу, в т. ч. й сільську. Треба щось зробити для району чи для школи – не було проблем. Безвідмовно допомагав усім, хто потребував допомоги – косив, орав, будував. Через те, мабуть, і мав багато друзів.

16 лютого 1998 р. після тижневої хвороби вийшов на роботу, хоч лікарі і знайомі не радили цього робити, бо ще не зовсім одужав. Але сказав, що піде в школу, потім ще збирався щось допомогти сусідам. Мав в цей день один урок. Але його уже не судилось провести...

Ледве почалася велика перерва, четверо учнів (два – з п'ятого класу і два – з дев'ятого) вирішили піти до водойми, яка знаходиться неподалік від школи (на віддалі приблизно 350 м).

Чому там опинилися діти? Зі слів учнів, комусь прийшла ідея „випробувати” лід. І тільки-но Ришкевич Дмитро (який загинув) ступив кілька кроків, як провалився. Інші діти хотіли його витягнути з води, але берег високий, крутий і було слизько, тому всі опинилися у воді. На їх крик першим прибіг Маркіян Омелянович. Не задумуючись, кинувся у воду. Вдалося врятувати трьох...

На цей час прибігла вчителька Ніцца Л. І., голова профкому школи, яка по дорозі висмикнула якусь палицю. Зайшовши, скільки можна, у воду (плавати не вміє), намагалася допомогти. Кажуть, що вчитель в цей час винирнув ще раз і хотів якось виштовхнути хлопчика, дотягнутися до простягнутої палиці, але не вистачило сил – обоє раптом пішли під лід. В цей час принесли драбину, та було вже пізно. Більше на поверхні води не з'явилися.

...Зробили пліт і ще до приїзду водолазів підняли тіла.

Маркіян Омелянович не мав своїх дітей, всі школярі були йому як рідні, а для Ришкевича Дмитра став, як висловився хтось на траурному мітингу, другим, названим батьком у потойбічному світі.

Поруч дві могили, де вчитель і учень спочивають вічним сном.

Степчук О. Людина, яка над усе любила дітей : [М. Буряк] / О. Степчук // Вільним шляхом. – 2007. – 17 лют. – С. 6.

За мужність і самовідданість у виявленні при рятуванні дітей М. О. Бурак Указом Президента України посмертно нагороджений орденом «За мужність» III ступеня. Вулиця у м. Ківерці, де він проживав, носить його ім'я. Таких сміливих людей у нашому районі, мабуть, більше і нема. Світлий образ Маркіяна Бурака не згасає з роками, а нестерпний біль втрати не полишає серця тих, хто знав цю добродушну людину.

12 січня 2011 року, Маркіяну Омеляновичу виповнилося б 60 років.

Він міг би йти на заслужений відпочинок. Та не судилося...

Саме 12 січня 2011 року в стінах загальноосвітньої школи I-II ступеня с. Муравище проходив тенісно-шашковий турнір, присвячений світлій пам'яті М. Бурака. До цього часу його пам'ять вшановували Днем скорботи 16 лютого та різноманітними змаганнями серед учнів школи, долучали до участі у змаганнях і вчителів. На даний турнір було запрошено команди освітнього округу з опорною ЗОШ I-III ст. № 3 м. Ківерці та команди ЗОШ I-III ст. с. Суськ і ЗОШ I-III ст. № 4 м. Ківерці, де колись, у свій час, працював Маркіян Омелянович.

Колектив школи висловлює щиру подяку за сприяння і фінансову підтримку у проведенні турніру начальнику райво Юрію Барчуку та голові профспілки працівників освіти Ківерцівського району Євгенії Бабійчук.

Організатори турніру запевнили, що цей турнір віднині стане щорічним і масштабнішим.

Турнір пам'яті Маркіяна Бурака / М. Грибук, І. Козачук // Вільним шляхом. – 2011. – 22 січ. – С. 12.

Драганчук Маркіян Маркіянович (1926)

Маркіян Драганчук родом з волинського села Борохів. І хоч з 1955 року (після закінчення Львівського медичного інституту) проживає на Рівненщині, та й досі залишився волинянином: «Мені все там краще: і Луцьк, і люди...». Сім класів Маркіян Маркіянович встиг закінчити до війни. А після визволення радянською армією Західної України від фашистів його, 17-річного хлопця, забрали до війська. Спочатку – двомісячна підготовка у Брянську, потім відправили під Варшаву, згодом – у Прибалтику.

Одного разу, коли за наказом начальника госпіталю Маркіян Драганчук вибирав місце для передислокації госпіталю, його взяли у полон радянські бійці. Почали допитувати, чий він диверсант, а потім кинули у погріб. Якби з ним не було напарника-білоруса, то, мабуть, і загинув би, бо чув, як сержант запропонував вивести бандеру «за бугорок» і прикінчити. Добре, що підспів начальник госпіталю. Доля врятувала українського хлопця від смерті, але не від біди.

Коли другий раз вийшов з госпіталю, потрапив у піхоту. Їх, молодих і більш витривалих, вночі перекинули на плацдарм, який був на підвищенні, щоб при наступі знаходилися ближче до німців. Росіяни недисципліновані, почали кричати, матюкатися. Не встигли ми ще вкопатися, як вже нас засікли німці. Почався бій. Коли загинув кулеметник, я перейшов до кулемета. Як закінчився диск, почав його міняти, тоді німці у це місце, звідки строчив, кинули гранату. Мене поранило в ногу. Пролежав до ранку й втратив багато крові. У госпіталі почалася гангрена, довелося ногу відрізати. Після госпіталю повернувся додому.

Саме на війні, перебуваючи у госпіталі, Маркіян Маркіянович захопився роботою лікарів. І тому після війни вирішив поступати до Львівського медичного інституту, закінчивши який, приїхав на посаду дільничного лікаря у Вовковиї. Згодом його перевели головним лікарем у Демидівську районну лікарню, яку фактично він і збудував. Однак, коли відчув, що треба вибирати, ким йому бути: адміністратором чи професійним лікарем, то зрозумів, що його покликання – лікувати людей, а не керувати ними. Посилаючись на хворобу, відмовився від своєї посади і став терапевтом. Через рік після цього виконувач обов'язків лікаря-інфекціоніста пішов у відпустку, Маркіян Маркіянович його замінив. І відтоді з 1966 по 1996 рік працював завідувачем інфекційного відділення. На пенсію вийшов аж у 70 років. І навіть тоді для нього це була деякою мірою трагедія.

Молода лікарка приїхала, а їй місця нема. Йому було незручно, що він, пенсіонер, працює, а їй не нема роботи. Зрозумів, що треба йти, і рідні вже про це весь час говорили. Спочатку ніяк не міг звикнути, що на лікарню буде лише дивитися (*вона через дорогу*). Ніколи не міг кудись поїхати. Навіть якщо і їхав, то увечері мусив бути або телефонував. Хвилювався, бо знав, які

хворі лежали. Але у цьому відділенні вже через певний час було видно результат роботи. В інших таке рідко буває, бо там фактично лікують хронічно хворих. Важко хворі поступали часто, а інколи й безнадійні. Бувало, думав за них не лише вдень, а й вночі, бо саме ночами ніби хтось підказував: так і так треба зробити. Вранці приходив, робив те, що вночі прийшло у голову, і хворі йшли на поправку.

Маркіян Маркіянович – лікар від Бога. Йому, крім хворих на кір, скарлатину, дизентерію, гепатит, менінгіт, доводилося лікувати ще й хворих на черевний тиф і дифтерію. Одна лише назва останніх хвороб у нас відразу викликає панічний страх. Чесно кажучи, розповідь про спалах черевного тифу в 1983 році (тоді це був не Демидівський, а Млинівський район) – несподіване відкриття.

Того року в його відділенні лежало 62 таких хворих. Сюди направили комісію науковців з Москви і Києва. Все трималося у секреті, але Бі-Бі-Сі все одно передавало цю інформацію. Ніяк не могли знайти відповідь на питання: звідки занесена паличка? У заготконторі працювала жінка, яка перехворіла черевним тифом і була його носієм. Припустили, що вона. Почали досліджувати – не в'яжеться, бо хворі зовсім з різних місцевостей. Думали, може, паличка в боремельській воді з'явилася – там випускали солодку воду, але нічого не знайшли. Вхопилися за думку, що, можливо, у рибі, яку привозили з Прибалтики, а тут коптили. І це не підтвердилося. Москвичі пов'язували цей спалах все-таки з жінкою. А місцева влада – з прибалтійською рибою. Цим питанням зацікавилася КДБ. Їхні працівники прийшли посеред ночі у відділення, але викликали начмеда. Коли це з'ясували наступного дня, то начмеду погрожували: якщо хтось з них захворіє на черевний тиф, його будуть судити. Тоді ще почули: ніхто з хворих не помер – все обійдеться, хтось помер – будуть шукати винних. Але ніхто не помер, хоча були дуже складні хворі. Навіть жоден з них не став носієм, а науковцями досліджено, що при виписці таких хворих три відсотки залишаються носіями. Професорка з Києва запитувала у Маркіяна Маркіяновича чому призначаю по два різні антибіотики, бо вона дотримувалася іншої думки щодо лікування. Але науковці, які приїхали, лише консультували, а призначення робив він, тобто ніс усю відповідальність. Переконав, що згідно з медичними дослідженнями, а він цікавився науковими публікаціями, – це ефективний спосіб. Вважав, що саме завдяки тій комбінації антибіотиків вдалося тоді вилікувати усіх хворих. У його відділенні взагалі ніколи не було смертельного випадку...

Цього Лікаря пам'ятає багато людей і подумки дякують йому не раз. Саме Маркіян Маркіянович неабияк причетний до створення музею «Козацькі могили».

Жарчинська О. Один – проти черевного тифу / О. Жарчинська // Вісник&K°. – 2006. – 2 берез.

ЛІТЕРАТУРА

Жарчинська О. «Козацькі могили» видавалися совітам «очагом націоналізму»: (Маркіян Драганчук) / О. Жарчинська // Вісник&Ко. – 2006. – 25 берез.

Дубина Микола Іванович (1933)

Широкій і науковій громадськості в нашій країні і за рубежом добре відоме ім'я Миколи Дубини, вченого-літературознавця, критика, публіциста, педагога і громадського діяча.

Микола Іванович Дубина народився 2 (15) січня 1933 року на Волині. Семирічку закінчив у рідному селі Дідичі, а десятирічку в Олиці, районному містечку, славному своїми історичними пам'ятками, а ще героїчними революційно-визвольними традиціями. В його згадці назавжди лишився довгий битий шлях з Олики, колись районного містечка, через хутори, повз ліс Базатарню, глибокі яри, колишні панські лани та фільварок. Шість кілометрів туди, шість назад і то пізно вночі (навчалися-бо старші класи в ті повоєнні роки в третю зміну: не вистачало приміщень) – скільки часу для роздумів і мріянь в ті неспокійні для Волині роки!

Важко сказати, що допомогло хлопцеві так щиро й глибоко полюбити літературу. Чи то мальовничі краєвиди навколо рідного села, згини спокійної, чистої Полтви, гупання бика від млина у місячні травневі ночі, дрімучі цуманські ліси, райдужні луки в поєднанні з давніми народними переказами й легендами, які чув змалечку, чи може велика жага до книги, яку постійно розвивала в ньому мати – Ганна Сосницька. Довгими зимовими вечорами, сидючи при каганці за гребінем, чи в липневім лісі під Мощаницею, куди щороку ходили збирати чорниці, а інколи й за серпом чи плугом на своїй смужці поля, розповідала вона сину і про героїчне минуле своєї землі, про гніт та поневолення, перенесені нею і її ровесниками в 20-30-і роки, про наймитування в місцевих багатіїв та князів Радзивіллів, співала багато сумних пісень, з великою шаною говорила про Котляревського й Шевченка.

На все життя зберіг Микола Дубина пам'ять про перших вчителюк Лідію Ярославівну Пачовську та Ніну Потапівну Василенко. Це вони розпізнали в білявому, босоногому хлопчику літературні здібності, а відтак керували його навчанням, заохочували до читання й письма. Вже в п'ятому класі підліток полюбив Шевченка, а згодом його скорили Франко, Коцюбинський, Ольга Кобилянська, Тичина. Сильне враження справили "Аргонавти Всесвіту" Владка; "Бур'ян" Головка викликав бурю асоціацій. Запам'ятались твори Рильського, Сосюри, Бажана, Усенка, Гончаренка; в середній школі захопили Василь Стефаник, Анатоль Франс, Лермонтов і Короленко.

Вже тоді починається творча діяльність хлопчика. Пише він поезії, невеличкі п'єски, читає на вигонах для зібраних в святкові дні вірші, змушує статечних людей думати над власною долею.

Як і інші діти волинських хліборобів, Микола Дубина мріяв про навчання у вузі – і вже з вересня 1950 року він – студент історико-філологічного факультету Львівського педінституту. Тут, у Львові, в умовах тоді неспокійного життя, він слухає лекції багатьох прекрасних навчителів – М. Возняка, І. Крип'якевича, І. Свенціцького, П. Яременка, Я. Білоштана, В. Півторадні, Ф. Ткача та ін., відмінно навчається, очолює факультетську молодь, а потім студентське НСТ, не вилазить з багатих львівських бібліотек, пробує свої сили в науці. На сторінках обласної періодики, в інститутських записках з'являються його перші праці та завеликі як для студента розвідки "Роман про сибірське село" (Г. Марков "Строгови"), «Вій вітерець» та "Світова велич Шевченка", відзначена премією на Республіканському конкурсі студентських наукових робіт.

По закінченню інституту М. Дубина працює на Волині, віддає багато зусиль організації шкільної справи, а разом з тим продовжує літературно-критичні студії. Друком з'явилися тоді широкі роздуми про твори О. Гаврилюка, С. Тудора, А. Малишка, Т. Масенка, ряд публіцистичних статей про культуру, життя краю та літературно-методичних розробок.

Щасливим для Миколи Дубини був 1959 рік: він став аспірантом кафедри історії української літератури Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, очолюваної тоді відомим літературознавцем і прозаїком А. Іщуком. Для кандидатської дисертації обрав недосліджену тему, пов'язану зі становленням революційної поезії Західної України (1917-1929 рр.). Копітка робота над розшуками матеріалів, над вивченням раритетних і тоді спецфондівських джерел, тогочасної періодики, мемуарних та епістолярних матеріалів дала можливість тоді молодому досліднику об'єктивно відтворити революційний процес 20-х років у Західній Україні, а разом з тим повернути літературі багато імен, злочинно викреслених українофобами з життя й літератури.

Згодом працюючи на відповідальних посадах у Літвидаві, Президії АН України, у Київському університеті, Військовому гуманітарному інституті Національної академії оборони України, Микола Дубина систематично публікує праці про мистецькі чари окремих письменників (М. Куліша, М. Ірчана, М. Тарновського, Івана Ле, Л. Серпіліна, М. Чернявського, А. Патруса-Карпатського, М. Олійника, О. Богачука, Б. Степанюка, П. Маха, Р. Іваничука, В. Гжицького) та із загальних питань розвитку української класичної й нової літератури. В них він зірко підмічає те нове, що відкрив у житті той чи інший митець, намагається розкрити своєрідність художницького хисту і тим самим допомогти читачеві краще, докладніше усвідомити роль певного митця в літературному процесі, його внесок у загальну творчу скарбницю. Причому ясність ідейно-естетичних позицій, вимогливість і безкомпромісність у боротьбі за високу художню якість творів літератури – ось що характерне для змісту й спрямування його літературно-критичних публікацій.

Значну увагу в 60-ті і наступних роках дослідник приділив вивченню літератури Західної України, внаслідок чого друком з'явилися літпортрети А. Крушельницького, А. Чайковського, Б. Лепкого, В. Бобинського, В. Гжицького, О. Гаврилюка, С. Масляка, А. Волощак, Мирослави Сопілки, А. Іванчука, І. Крушельницького, Власа Мизинця, К. Ткача, Антоніни Матулівни, Н. Затірахи, М. Марфієвича, Марії Слободівни, статті й нариси про літературну критику С. Тудора; публіцистику П. Козланюка, громадську й редакторську діяльність М. Ірчана тощо. Поглиблені й доопрацьовані вони згодом увійшли до книги "Сурмачі возз'єднання", що її видав у 1976 році "Радянський письменник", а згодом в 2000 році ці та інші статті й нариси увійшли до книги "Круті дороги повернення", видані окремим виданням у Військовому гуманітарному інституті та Дніпропетровську.

Велика заслуга Миколи Дубини і в тому, що він розшукав, підготував тексти, упорядкував та видав окремими книжками твори багатьох українських письменників. Йдеться про підготовлені ним двотомник творів А. Крушельницького, роман А. Чайковського "Олексій Корнієнко", "Поезії" та вибране "Гість з ночі" В. Бобинського, "Будинок здоров'я" С. Масляка, "Пісні про руки" І. Крушельницького, "Червону корсетку" Власа Мизинця, "До сонця" Мирослави Сопілки, "Добрідень, оновлений краю!" М.Марфієвича, "З доріг" Ф. Малицького, "Пісня з Берези" О. Гаврилюка, "Поезії" Я. Кондри, М. Кічури, "Вибране" М. Калинчука, Ганни Жежко та ін. Ці книги одержали багату пресу. Про них схвально відгукувались і за кордоном.

Значний науковий інтерес мають праці дослідника, пов'язані з проблемою показу всебічної ролі і винятково великого значення, що їх відіграли особа і творчість Шевченка в розвитку суспільно-політичного, культурно-освітнього життя та літературного процесу в Західній Україні від появи тут творів великого Кобзаря і першого відгуку про них і аж до осені 1939 року. Йдеться про кілька десятків статей-розвідок, що друкувались впродовж 60-90-х років ХХ століття на сторінках республіканської періодики, окремих збірників та наукових і зарубіжних видань.

У 1969 році вийшла в світ монографія М. Дубини "Шевченко і Західна Україна", а в 1989 році "За правду слова Шевченка", що якоюсь мірою підсумували тривалі шевченкознавчі пошуки дослідника. Вони й лягли в основу його докторської дисертації.

Перу Миколи Дубини належить ряд праць з теорії літератури. Це передусім: "Драма як літературний рід", "Літературний рід, вид, і підвид (різновид)", "Творчий метод. Літературний стиль. Напрям. Течія.", "Послання", "Нарис і його проблеми", "Поема" та ін., у яких він розглядає проблеми специфіки літературної творчості, методу і стилю, зв'язку літератури з життям народу, своєрідності художнього образу, значення народності, національного спрямування тощо.

Прискіпливе естетичне чуття, увага до специфіки художнього твору, уміння побачити й оцінити окремі художні деталі в динаміці творчого росту митця, осмислити й узагальнити значні явища письменства – такі основні прикмети не одного десятка праць Миколи Дубини, присвячених

дослідженню новітнього літературного процесу. Чи розмірковує він про тенденції розвитку української поезії, прози, публіцистики, радіє творчим успіхам і вболіває за невдачі окремих письменників, аналізуючи їх нові твори, – скрізь і завжди він шанобливо ставиться до об'єкта дослідження, вимогливий в їх оцінках, доброзичливий і відвертий у порадах.

Микола Дубина брав участь у створенні таких капітальних наукових видань, як УРЕ, УРЕС, "Шевченківський словник", "Літературна енциклопедія"; упорядкував десятки збірників, серед них такі, як: "Література і сучасність", "Мир і труд", "Письменники Радянської України" та багато інших.

Відомий він і як перекладач, публіцист. Білоруси дякували за переклад творів І. Науменка, росіяни – М. Грибачова. Ясна Поляна раділа перекладу книги Л. Сахалтуєва про Льва Толстого.

В публіцистичних статтях і нарисах ("На шляху розквіту", "Як позбутися тавра раба", «Хто скоїв злочин віку», "Чужі символи, чужа мова", «Пізнайте істину – і вона врятує вас», «Факти і пам'ять серця» та ін.) порушено гострі соціальні проблеми, передано захоплення людьми праці, звеличено тих, хто боровся за соціальне і національне визволення.

В усіх куточках України знають Миколу Дубину як майстерного лектора. Користуються популярністю його підручники, навчальні посібники, хрестоматійні збірники. За створеними ним програмами працюють у середніх школах, у філологічних вищих навчальних закладах. До речі, понад 30 років Микола Дубина працював провідним професором у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка, читав основні курси з теорії літератури і літературної критики, вів спецкурси і спецсемінари, керував кандидатськими дисертаціями й дипломними роботами студентів, консультував докторантів.

Очолював спецради по захисту докторських дисертацій, Шевченківський науковий центр, заміщав декана, головного редактора "Вісника філології". Створив свою власну наукову школу. Нині вихованці її – Надія Юхимчук, Тетяна Беч, Ольга Яблонська, М. Сур'як, В. Зубович, Лада Коломієць, Леся Рева, Інна Кульчицька, В. Кашенюк, Лариса Нілова та багато інших кандидатів наук, доцентів очолили факультети, кафедри цілої низки вищих навчальних закладів України. Багато зусиль доклав він і до підготовки докторів наук. Власне, не одне покоління філологів і журналістів називає його улюбленим вчителем і наставником. В університеті він став лауреатом Шевченківської премії.

З 1995 року Микола Дубина в Національній академії оборони. Завідує кафедрою українознавства, веде провідні курси, керує написанням наукових праць, до того ж повністю віддає себе вихованню національно свідомих і висококваліфікованих офіцерів Збройних Сил України.

За сумлінну працю неодноразово відзначався нагородами, подяками керівництва академії та Міністерства оборони, а в 2000 році йому присвоєно звання "Заслуженого працівника народної освіти України".

Педагогічну і творчу роботу М. Дубина поєднує з громадською: обирався профспілковим керівником, був членом науково-методичних і художніх рад товариств і культурно-освітніх закладів Києва.

Значну увагу приділяв він вихованню творчої молоді як керівник університетської літературної студії ім. М. Т. Рильського. В тому, що тільки за півтора десятиріч ряд випускників університету поповнили ряди Національної Спілки письменників України, заявили себе як талановиті поети, прозаїки, літературні критики є й його чимала заслуга. Назвемо хоч би деяких з них: І. Малковича, Олену Логвиненко, Наталю Білоцерківець, Олену Матушек, Олену Матюх, Людмилу Таран, В. Герасим'юка, О. Вертіля, В. Осадчого, П. Боярчука, Олену Крижанівську, О. Медведя та ін.

Микола Іванович належить до тих учених, які не лише досліджують певне коло проблем, займаються певним конкретним питанням. Він постійно дбає про виховання наукової молоді, надихає її на сміливий пошук, підтримує енергійні починання, закликає до напруженої праці над новими складними завданнями української літературної науки і культури. Допмагає молодим науковцям, багатьом початківцям і всім, хто звертається до нього. З Волині просить допомоги здібний поет Микола Сидорчук, Микола Черняк з циклом цікавих віршів проситься в "Літературну Україну", Петро Боярчук ділиться радістю з приводу виходу своєї нової книжки, з Луганська пише Андрій Медведенко, з Київщини О.Лупейко, Р.Крушельницький зі Львова та ін.

Окрему сторінку діяльності Миколи Дубини складає Академія наук вищої школи України. З 1993 року – він її Головний учений секретар, з 1999 року – перший віце-президент, а з 2002 року – президент. До всього має причетність, бо є душею академії.

Внаслідок негарних вчинків М. Дробнохода, який з 1999 по 2002 р. «очолював» Академію, М. Дубина змушений був 2006р. створити нову Академію – Академію наук вищої освіти України, перед цим перенести п'ятирічну судову тяганину, яку затіяв згаданий суб'єкт. Нова академія, як спадкоємиця попередньої, розцвіла і окріпла за останні роки, збагатилась кількісно і якісно. Вона розгорнула активну діяльність в регіонах, видавничу справу, зв'язки з зарубіжними науковими центрами тощо.

Микола Іванович часто в дорозі... Наукові пошуки, лекторська, педагогічна й науково-організаційна діяльність примушують його виїжджати до Луцька, Запоріжжя, Львова, Чернівців, Харкова, Сум, Житомира, Дніпропетровська, Одеси. Він бажаний гість обласних письменницьких організацій, вищих навчальних закладів, середніх шкіл, філій Академії. Головує на ДЕК, бере участь у відзначенні ювілеїв письменників, виступає перед вчителями, студентами, як лектор перед громадськістю міст і сіл.

Він – організатор і учасник ряду всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій і симпозіумів – славістичних, присвячених ювілею М.Драгоманова, Шевченка, Франка, спеціальним проблемам вузів тощо.

І ще на одну рису небуденного таланту Миколи Дубини хочемо звернути увагу. На велику людську доброту, чуйність, інтелігентність, чистоту в людських взаєминах і відсутність у стосунках з іншими найменшої пози. Микола Іванович завжди однаково рівний, при найбільшій зайнятості – доступний, привітний, доброзичливий. Він якимось непомітно вміє підтримати, підбадьорити, поділитись своїми знаннями і досвідом.

Микола Дубина / В. Погребенник, М. Гуменний, С. Рудик та ін.
[Електронний ресурс] : Академія наук вищої освіти України. Академічні
видання. Київ. — Режим доступу :
www.anvou.org.ua/academy/herald...4.../visnyk_65_4_09_139-148.pdf, вільний.
— Загол. з екрану. — Мова: укр.

Климюк Олег Віталійович (1955)

Народився Олег у сім'ї художника-волинянина Віталія і вчительки-москвички Валентини. А доля звела українця і росіянку в Москві — Віталій відбував там строкову військову службу. Там і побралися. По закінченні служби молоде подружжя переїхало на Волинь, у Ківерці, до батьків чоловіка. Тут і народилися їхні синочки: Ігор і Олег. Працювали ж Віталій і Валентина в Луцьку, куди у школу, п'яту міську, пішли вчитися діти.

Шестирічним, завдячуючи випадку, Олег почав займатися бальними танцями.

— Родичі мріяли, щоб їхня донька навчалася мистецтва танцю, — згадує Валентина Олександрівна. — Але через те, що дівчаток, охочих до хореографії, завжди більше, ніж хлопчиків, неодмінною умовою відбіркової комісії було діток приводити на огляд попарно. Тож довелося вмовити Олега підтримати двоюрідну сестричку-ровесницю. Однак яким було здивування і моє, і родичів, що перемішувалося з їхнім розчаруванням, коли поважна комісія одразу ж зарахувала мого сина й відмовила дівчинці.

Основи танцю Олег почав засвоювати у студії бального танцю Луцького палацу піонерів під керівництвом талановитих учителів Ігоря й Олени Никонів. Саме вони помітили у хлопчикові виняткові хореографічні здібності й запропонували батькам віддати Олега на навчання до столичного хореографічного училища. Звичайно, батьки вагалися, адже синові було лише 9 років...

Першим вирішив віддати сина в хореографічне — батько. Він, професійний художник, не міг не помітити в синові неабияких здібностей і до образотворчого мистецтва (забігаючи наперед, зауважу, що Олег у вільну хвилину малює). Так, успішно пройшовши відбірковий конкурс (обирати було з кого — дві тисячі претендентів на 25 місць, серед яких і діти знаменитостей, заможних і впливових осіб) до Київського державного хореографічного училища, Олег Климюк став його учнем. Тепер уже можемо зазначити, що одним з найкращих, адже закінчив заклад з відзнакою.

Про роки навчання в училищі Олег Віталійович згадує неохоче: «Я був ще дитям: куди віддали батьки, там і навчався, виконував належно всі завдання наставників, та й усе, — розповідає він. — Усвідомлення або

осмислення майбутньої професії приходить лише років у 16-17. Ось тоді твої вчинки, дії стають по-справжньому цілеспрямованими”.

Перший виступ на столичній сцені майстер згадує з усмішкою. Це був танець “Суворовці”, який виконували учні першого року навчання в концертній залі Київської консерваторії. Найбажанішими глядачами були, звичайно, батьки.

Таких виступів згодом стало багато. У старших класах вже розпочиналися зарубіжні гастрольні поїздки. Найбільше запам’яталася перша – до Німеччини. Вразили тоді юнака відмінності між способом життя, станом культури і ставленням суспільства до мистецтва. Можливо, саме тоді й зажеврила іскорка бажання творити там, де належно шанують твою працю.

Запам’яталися ще гастролі до Італії напередодні Різдва, які не відбулися через хворобу Олега перед самісіньким від’їздом. Ця прикрість, звичайно, засмутила хлопця. Проте світ облетіла звістка про аварію на гірській дорозі в Румунії: контрабандисти перегородили шлях автобусу з українськими артистами, що й спричинило аварію: автобус упав у провалля. Були жертви...

З усмішкою Олег згадує і перший курйозний випадок на гастролях, що трапився на Сицилії. Ставили тоді “Ромео і Джульєтту” на відкритій сцені. Напередодні пішов дощ, і дошки на сцені були мокрі. Розпочинався спектакль появою чотирьох друзів. Двоє з них послизнулися й... упали. Однак цю okazію вони подали глядачеві як режисерський задум, не спантеличилися, а зуміли продовжити спектакль, попри те, що в когось боліла нога чи тремтіло все в душі.

Схожих випадків траплялося чимало, однак актор завше намагався максимально їх згладити, хоч цього “мистецтва” ніде не вчать.

Після закінчення училища, 1994 року, Олега запросили до Національного театру опери і балету, в балетну труп якого потрапило із двадцяти п’яти випускників лише троє. Стосунки і з колективом, і з керівництвом склалися чудові: “Я ще застав той період, коли дотримувалися чіткої субординації, – згадує Олег Віталійович. – Молодь поводитися шанобливо. І доки ти не виявив себе в роботі, то й, відповідно, вирішального права голосу не мав”.

До цих слів додаю: у балетній трупі театру було 300 танцівників! Були й такі, які майже не виходили на сцену. Тож, мабуть, неважко здогадатися, скільки потрібно було працювати над собою, щоб тебе помітили. Олег “на задвірках” не засиджувався. Талановитого хлопця відразу помітив головний хореограф театру Анатолій Шекера, фахівець дуже вимогливий, і включив до участі у спектаклі “Спартак” у власній постановці. Після прем’єри підійшов до Олега і спитав: “Станцюєш Спартак?”

Так уже через два роки юнак став солістом балету театру, сольний дебют його відбувся в “Лускунчику”.

Спогади про театр в Олега найкращі, він ніколи ні з ким не конфліктував. Йому подобалося творити незабутні сценічні образи. “Ця професія захоплює, – розмірковує митець, – бо надає можливість прожити не лише власне життя,

а й долю героїв. Тут не може бути фальші, підробки – це одразу помітить глядач. Цілком відтворити образ вдається лише тоді, коли пропустиш його крізь власну душу, власним розумом усвідомиш усю повноту почуттів героя. Балет – це не просто набір фізичних вправ, а гармонія розуму, душі й тіла”.

Проте сімейні проблеми, безгрошів'я, хвороба доньки змусили Олега Климюка шукати додаткового заробітку, не пов'язаного з мистецтвом: удень працював у театрі, а вночі – на таксі на подарованих татом “Жигулях”. А вже тоді, наприкінці 90-х, зарплата соліста балету національного театру становила 10 доларів, та ще й тих не виплачували вчасно. Змушений був шукати виходу зі складного становища. Через матеріальну скруту, а надто хворобу доньки, зарадити якій не могла вітчизняна медицина, Олег прийняв пропозицію німецького театру і став працювати в Німеччині: “Коли підписав контракт на два роки і прочитав суму заробітку, то здалося, що стану мільйонером. Однак дійсність була не настільки райдужна, але забезпечувала пристойне життя, дала змогу позбутися недуги донечки Марійки і, головне, я зміг присвятити себе мистецтву, не відволікаючись на другорядне – заробляння копійок”.

Про свої митарства по “закордонах” Олег Віталійович розповідає не вельми охоче, але це може кожен уявити сам: передусім не знаєш мови, не маєш де жити, жодного родича чи знайомого, не маєш чим сплатити послуги перекладача. Але найболючіше було тоді, коли відчував неприязне ставлення до себе окремих людей лише через те, що ти “росіянин”. І сприймали однаково: й українців, і білорусів, і росіян. Тож скрізь доводилося покладатися тільки на себе. Самотужки вчив мову, занотовуючи окремі фрази, заучуючи слова. За допомогою завчених фраз спілкувався по телефону, шукаючи квартиру, майже не розуміючи, що відповідають. Тепер сам дивується, що пошук був успішним, як і з того, що через два тижні життя в Німеччині йому приснився сон... німецькою мовою. Вільно розмовляти й писати чужою мовою він зміг майже через рік.

Працювати було дуже цікаво: тут відкривав для себе, вихованця школи класичного балету, новий напрям у танці – сучасний балет.

Доводилось переучуватися наново, отже, надзвичайно багато працювати. Завдячуючи, мабуть, величезній силі волі й таланту, йому вдалося опанувати і цю складну науку. Він продовжував творити високе, перевтілюючись у нові сценічні образи.

“Коли бачу, буваючи в Німеччині, яскраві афіші з портретом мого сина, – розповідає Валентина Олександрівна, – і спостерігаю, як на них привітно реагують люди, впізнають його, то на очі навертаються сльози”.

Його дуже тепло вітала публіка в місті Ульм, де Олег починав роботу, і в Дрездені, де працював пізніше, та й майже в усьому світі, де гастролює.

“Мабуть на Землі немає куточка, де не бував, – розповідає Олег Віталійович. – Щойно повернувся з відпустки, наш театр вирушає на гастролі до Японії. У Токіо даватиму майстер-клас для молодих танцівників”.

Після завершення першого контракту в Ульмі Олегові запропонував спробувати себе в Національному театрі опери та балету Дрездена директор

балету, українець за походженням Володимир Дерев'яноко. Пропозиція була дуже цікава вже тим, що давала змогу жити й працювати в своєрідній мистецькій столиці Німеччини, яку порівнюють з італійською Венецією. Крім того, відкривала можливість подальшого творчого вдосконалення. Однак щоб отримати цей контракт, Олегові Климюку довелося позмагатися у професіоналізмі з чотирмастами претендентами. І вже через три місяці Володимир Дерев'яноко запропонував йому сольну роль.

Наш земляк створив багато сценічних образів, отже, прожив на театральних підмостках багато життів, яскравих і видовищних. Тож цікавився у співрозмовника, чи важко перевтілюватися на сцені в образ героя, щоразу нового.

— Насправді це надзвичайно важка праця. Для артиста балету передусім фізична. А ще важливо, окрім таланту, мати величезну силу волі, щоб протистояти труднощам, зуміти не зламатися духовно і боронитися від “зіркової хвороби”. Не кожен здатний витримати фізичний біль, пов'язаний з величезною кількістю травм під час репетицій, які нерідко закінчуються трагічно.

— Чи збираєтеся повернутися в Україну?

— Найближчим часом – ні. Не тому, що не люблю свою країну, навпаки: я й досі громадянин України, хоч за десять років була можливість змінити громадянство. Інколи прокидаюся посеред ночі від того, що хочеться опинитися вдома. Але мені боляче спостерігати, як руйнують і розкрадають країну, а люди працюють не на її розквіт, а на вибори, тобто Україна живе від виборів до виборів. Так не повинно бути.

Світогляд, методи управління нинішніх чиновників не відрізняються від колишніх радянських. За десять років тут майже нічого не змінилося. Як високе мистецтво було на марґінесі, так залишається й нині. І це дуже прикро, адже, наприклад, українську школу класичного танцю шанують не лише в Європі, її учні виступають на сценах усього світу. Однак держава розвитку мистецтва в самій Україні не приділяє уваги. А світ довкола змінюється.

Хітько М. Нашого цвіту – по всьому світу : [О. Климюк] / М. Хітько // Вільним шляхом. – 2009. – 15 серп., 5 верес.

Криворучко Юрій Іванович (1955)

Народився 15 лютого 1955 р. у м. Ківерці Волинської області. Після закінчення Ківерцівської середньої школи № 1 у 1972 р. вступив на архітектурний факультет Львівського політехнічного інституту. Отримавши диплом архітектора, розпочав свою трудову діяльність в інституті Діпромісто у Львові архітектором, згодом асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри «Містобудування» у рідному вищому навчальному закладі.

У 1988 р. Юрій Іванович у Московському архітектурному інституті захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата архітектури – «Архітектурно-планувальна структура і сприйняття міста» (науковий керівник – доктор архітектури З. М. Ярміна).

Упродовж 1990–1995 рр. Ю. І. Криворучко працював деканом факультету підвищення кваліфікації архітекторів Державного університету «Львівська політехніка».

Юрій Іванович заснував та очолив Міжнародну школу церковної архітектури (1991 р.), у якій пройшли навчання понад 120 архітекторів із 60 міст України, Польщі та Словаччини. Заступник голови Постійної координаційної ради зі спеціальності «Містобудування» Міністерства освіти і науки України. Член спеціалізованої вченої ради з присудження вчених ступенів кандидата архітектури та кандидата технічних наук Національного університету «Львівська політехніка». Постійний представник від України — член Робочої програми «Духовні місця» (до 2000 р. «Місця культу») Міжнародної спілки архітекторів (Париж, Франція).

Ю. І. Криворучко заснував приватне підприємство – науково-виробничу фірму «Рутенія» (м. Львів).

Упродовж 2003–2006 рр. Юрій Іванович працював професором кафедри ландшафтно́ї архітектури Сільськогосподарської академії у м. Щецин (Польща).

Із 2006 р. Ю. І. Криворучко обіймає посаду головного архітектора м. Львова, провів ряд міжнародних архітектурних конкурсів, реалізовує інноваційні ідеї розвитку Львова.

Протягом своєї тридцятирічної професійної діяльності Юрій Іванович розробив понад 100 концептуальних, науково-дослідних і пошукових проектів реконструкції й розвитку історичних міст, їх центральних частин та окремих районних міст. У 1996 р. він отримав III премію на конкурсі як керівник авторського колективу проекту церкви Зарваницької Божої Матері в Тернопільській області, очолював авторський колектив проекту реконструкції парку культури і відпочинку в м. Луцьку. У 1998 р. у співавторстві здійснив проект Богословської академії отців Василіан у Львові. Юрій Іванович був керівником авторського колективу та автором реалізованих проектів – ботанічного саду Прикарпатського університету ім. В. Стефаника, художньої концепції каплиці Благовіщення Богородиці у м. Івано-Франківську.

Ю. І. Криворучко брав участь у розробленні та втіленні в життя й міжнародних проектів – «Карпатський проект» (11 країн), «Трансевропейський коридор Берлін – Київ (керівник української частини проекту).

Юрій Іванович є керівником розділу «Ландшафтна карта» генерального плану міста.

Організував та провів міжнародні наукові семінари: «Проблеми сакральної архітектури», «Сакрум і місто», «Сакрум і країна»; конференцію Робочої програми «Місця культу» Міжнародної спілки архітекторів (1996); міжнародну наукову конференцію «Проблеми містобудування Західної України», присвячену 80-літтю кафедри «Містобудування» Національного університету «Львівська політехніка».

Автор понад 160 наукових праць, опублікованих в Україні та за кордоном в галузі містобудування, ландшафтної та сакральної архітектури. Виступив на понад 110 наукових конференціях (майже 60 — за рубежом). Має більше 300 публікацій у пресі, на радіо, телебаченні.

Учасник 18 виставок архітектурних та містобудівних проектів в Україні, Польщі, Австрії.

Персональна виставка творчих графічних робіт «...малювання часом» (Художньо-мистецьке об'єднання «Дзига» у Львові, 2005 р., 120 робіт).

Щасливо склалося й особисте життя Ю. І. Криворучка. Разом з дружиною Галиною Петришин, професором архітектури, виховали трьох дітей, мають 3 онуків.

Криворучко Юрій Іванович : [Електронний ресурс] : Літопис випускників – Режим доступу <http://www.logos.biz.ua/proj/lpi/pdf/271-364.pdf>, вільний - С. 346. – Загол. з екрану. – Мова: укр.

Мурашкевич Володимир Степанович (1926 – 1998)

Володимир Степанович Мурашкевич народився 7 квітня 1926 року на Волині, в селі Залісоччя поблизу міста Олика, в селянській родині.

Закінчивши Олицьку семирічку, поступив у Рівенський сільськогосподарський технікум. Але навчанню перешкодила війна. В березні 1944 року Володимир був мобілізований у ряди Червоної армії. Брав участь у бойових діях за визволення Європи від фашистських загарбників. Після війни поступив у Павурську фельдшерську школу на Волині. 1949 року був заарештований (за зв'язок з Українською повстанською армією, яка, як відомо, продовжувала діяти підпільно) і засуджений. Покарання відбував в Казахстані і на півночі, у Воркуті.

Після звільнення в 1956 році повернувся в рідні краї. Одружившись з рівною по долі дівчиною Вірою Бобко, поселився у Кобрині, влаштувався на роботу в будівельну організацію, водночас навчався у вечірній школі. Багато займався самоосвітою, дедалі розвиваючи свій поетичний дар, професійні здібності. Володимира призначили бригадиром комплексної будівельної бригади, поза чергою молодому подружжю виділили квартиру.

1963 року Володимира запросили в літоб'єднання при кобринській районній газеті "Камуністычная праца". Вимушений був писати вірші – гуморески, байки, лірику – на російській мові (твори українською, звісно, до друку не приймалися). Пізніше вірші на українській мові публікував у волинській пресі, в газетах "Берестейский Край", "Українець Білорусі". Разом з дружиною Вірою Василівною відновлював наприкінці 80 – на початку 90 років XX століття "Просвіту" в Кобрині, брав активну участь у роботі обласного товариства "Просвіта Берестейщини".

Помер Володимир Мурашкевич після тяжкої хвороби 22 травня 1998 року. Поховано поета на Кобринських могилах, над річкою Мухавець, оспіваною у багатьох його поезіях. На прощанні з просвітянином і поетом його друзі, колеги злагодили на комп'ютері невеличкий зшиток його віршів під назвою "Помолися вслід нам, Україно". Просвітяни підготували до друку першу поетичну збірку В. Мурашкевича. Частину творчої спадщини його передано на зберігання в Україну, в Центральний літературно–мистецький архів, в надії, що творчий доробок поета з часом буде вивчено і видано. Не може ж незалежна Україна забути свого вірного сина, котрий боровся за її волю, жив її надіями і, навіть знаходячись у ГУЛАГу, невідступно вірив у її воскресіння:

... Воскресне воля
І ти, знедолена свята,
Мій любий краю, Україно,
Моя, як сонця світ єдина,
Воскреснеш! Праведная, нам
З кайданів вирвешся невинна
На радість, нене неоцінна,
Безвольним дочкам і синам.

Мурашкевич В. (1927 – 1998) // До тебе світе... Українська література Берестейщини. – К., 2003. – С. 315 – 329.

ЛІТЕРАТУРА

Мурашкевич В. С. Ріка літ пропливла : вірші / В. Мурашкевич. – Брест : Альтернатіва, 2010. – 124 с.

Надольська Валентина Василівна (1965)

Надольська Валентина Василівна – народилась в 1965 році в смт. Цумань Ківерцівського району Волинської області. В період із 1983 по 1988 рр. навчалась на історичному факультеті Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. З 1988 р. працювала асистентом кафедри історії КПРС та наукового комунізму Луцького державного педагогічного інституту імені Лесі Українки. По закінченні в листопаді 1995 р. аспірантури ВДУ імені Лесі

Українки розпочинає працювати на посаді старшого викладача кафедри археології та джерелознавства. 10 вересня 1996 р. в Інституті політичних та етнонаціональних досліджень НАН України успішно захищає дисертаційне дослідження на тему „Національні меншини на Волині (середина XIX – початок XX ст.)” і здобуває ступінь кандидата історичних наук, за спеціальністю „етнологія”. З 1998 р. працює на посаді доцента кафедри археології та джерелознавства. В квітні 2001 р. отримує вчене звання доцента.

Переможець конкурсу „Кращий молодий науковець ВДУ” (наказ № 108-3 від 20 травня 2000 р.)

За час роботи на кафедрі археології та джерелознавства В. В. Надольською розроблено лекційні курси „Основи антропології”, „Теорія антропосоціогенезу”, „Соціальна антропологія”, „Зарубіжна етнологія”, „Основи етнографії”, „Національні меншини України”, „Теорії націй і націоналізму”, які пройшли апробацію на історичному, психологічному факультетах, факультеті міжнародних відносин та Інституті соціальних наук ВДУ імені Лесі Українки.

Починаючи із 2003 р. В. В. Надольська є куратором Наукового товариства аспірантів і студентів історичного факультету. Очолює Волинське відділення Українського центру вивчення історії Голокосту, є членом Українського історичного товариства та Волинського обласного товариства краєзнавців.

З 2003–2005 рр. залучалася до виконання держбюджетної теми „Західне Полісся: історія та культура”, зібравши матеріали про розвиток регіону в другій половині XIX – на початку XX ст.

В 2005 р. очолила робочу групу з підготовки пакету ліцензійних документів для відкриття на історичному факультеті нової спеціальності – „Музейна справа і охорона пам’яток історії та культури”. Надольська В. В. бере активну участь у роботі міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференцій. Впродовж 2001–2004 рр. брала участь у міжнародній науковій програмі “Modernity and Nations in Eastern Europe and Central Eurasia”, результатом виконання якої стала публікація наукових матеріалів у збірнику Центру слов’янознавства Хокайдського університету (Японія). В. В. Надольська є керівником написання дипломних і магістерських робіт.

Досліджує історію, традиційно-побутову культуру національних меншин (поляки, чехи, німці, росіяни, євреї, караїми та ін.) Правобережної України та Волині, проблеми міжетнічних взаємин, взаємодії культур на території порубіжжя, особливості міграційних процесів у регіоні, національні меншини на Волині.

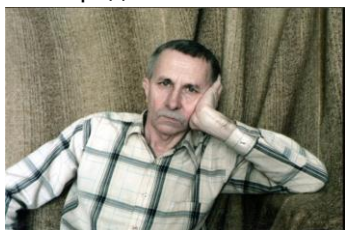
Найважливіші праці: “Матеріальна і духовна культура народів світу” (2000); “Волинь на зламі століть: історія краю (1989-2000 рр.)” (2001); Volyn within the Russian Empire: Migratory Processes and Cultural Interaction //

Imperiology: from empirical knowledge to discussing the Russian empire / edited by Kimitaka Matsuzato. – Sapporo: Slavic Research Center, Hokkaido University (2007).

Кафедра документознавства і музейної справи : Надольська В. В. [Електронний ресурс] : Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк. – Режим доступу <http://vdu.edu.ua/ukr/content/710/>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова: укр.

Нестерчук Мирон (1943)

«Кожна людина вибудовує в своїй душі острів пам'яті, щоб упродовж всього життя повертатися туди, гортати сторінки спогадів, забуваючи прикрощі – згадувати найкраще. Щоб воно зігріло й додало сил на життєвому шляху. Одна з моїх картин саме так і називається – «Острів пам'яті», але до неї пролягла довга дорога».

Народився я в селі Сильно, тепер Ківерцівського району, на Волині у сім'ї Марини та Матвія Нестерчуків. Батьків своїх не пам'ятаю: вони загинули наприкінці війни, коли мені ще не було й 2-х років. Через рік помер від дифтериту й мій старший брат Виталько. Виховувала мене баба Степанида, батькова мати. Їй я завдячую, що не попав у дитбудинок, що не помер по війні з голоду й холоду, і коли є щось доброго в моїй душі й моїй праці, то це передусім – від неї.

Змалечку мріяв я стати художником, але мрія та розтягнулася на кілька десятиліть – так склалося життя. Я ніколи не мав вчителів серед уславлених художників, але про тих, від яких чогось навчився – згадую з найглибшою вдячністю.

Перші фарби – то коробочка сухих акварельних фарб з відтиснутим на них сонцем. Певно вже ніколи я не буду мати того почуття щастя від малювання, як тоді – під час малювання на випадкових клаптиках паперу отою учнівською аквареллю і зробленою з свинячої щетини щіточкою. Одночасно я щось малював кольоровими олівцями, які привезла з Луцька стринешна (двоюрідна) сестра Павліна.

Першим моїм вчителем малювання став художник-самоук Дмитро Іванович Куш, який малював олійними фарбами копії з старих олеографій, здебільшого оленів серед лісу.

Десь більше року збирав я гроші на олійні фарби. Назбирав їх аж 29 карбованців. Незабаром за ті гроші товариш мій дитинства Петро, гостюючи у брата в Харкові, купив омріяні олійні фарби: білила свинцеві, охру, кобальт зелений, ультрамарин, сієну палену... Так з'явилася перша картина, вірніше картинка: засніжений ялиновий ліс, хатка, сани, конячка.

Картина довго не хотіла сохнути, бо художник замість розчинника фарб вживав гас. Через деякий час брат мій стринешний Андрій повідомив, що у сусідньому селі Городищі продаються олійні фарби (він тоді працював механізатором). Я подався пішки в те село з грішми, які дав той же брат Андрій. Дотепер пам'ятаю оті «Краски маслянные ученические», цінні передусім тим, що там були жовта й червона фарби, яких в мене до того не було.

Я пішов до Дмитра Куца й отримав перші уроки по техніці олійного живопису: малював на фанері, замість розчинника почав використовувати олифу (швидше сохне). Скоро став серйозним конкурентом своєму вчителеві – малював оленів, якісь річечки, ліс, копіював з репродукцій пейзажів, навіть Васнецовських «Трьох богатирів», а згодом – Рєпінських «Запорожців».

У 1959 році я подався до Львова – поступати в Інститут прикладного мистецтва. Там вперше дізнався, що для вступу в художній ВУЗ потрібно закінчити художнє училище, або ж мати підготовку на рівні училища. Я поїхав додому ні з чим через брак підготовки. То був перший удар по моїй мрії стати художником. У тому ж році я став студентом-першокурсником Українського інституту інженерів водного господарства, який щойно переїхав з Києва до Рівного.

У 1961 році в Рівному відкрилася при обласному Будинку народної творчості студія образотворчого мистецтва. Я попав до студії десь через місяць, коли навчання вже було в розпалі. Дехто з студійців ледве вмів тримати олівця в руках, дехто вже мав певні професійні навички. Через місяць я наздогнав кращих студійців, особливо успішно йшли рисунок та акварель. Композицію в нас вів Василь Григорович Ємельянов. Він перейшов війну, залишився інвалідом, але був завжди веселим, енергійним. Ми завершували свої композиції, розкладали їх на підлозі, гуртом вибирали кращі, згодом вчитель робив підсумки.

Рисунку вчив нас Іван Захарович Чичеланов – людина надзвичайної скромності, талановитий рисувальник і блискучий аквареліст. Працював він також в техніці мініатюри. Мав для цього спеціальний кишеньковий етюдник, який виготовував сам. Чичеланов надзвичайно захоплювався малоформатним живописом учня Рєпіна – Івана Похитонова.

Живопис в нас викладав молодий ще тоді Валентин Осипович Колосов. Живописець від Бога, манера його письма трохи нагадувала Коровінську. В. Колосов виводив нас на етюди, свої зауваження доповнював одним-двома мазками фарби й наші етюди на очах робилися барвистішими. З наших студійців добрими професійними художниками стали Сергій Верославов, Галя Бабенко, Льоня Форсюк, Федя Бобрик.

Після закінчення інституту я трохи попрацював на Чернігівщині, згодом служив у війську. Там познайомився з Володею Карасем – найщирішим моїм другом, з яким я переписуюся дотепер, зрідка зустрічаюся. Володя виріс в серйозного художника-графіка, недавно став Заслуженим художником України. Володимир Карась тепер – один з провідних художників України, які працюють в техніці літографії. Кілька років тому в Києві з величезним успіхом

експонувалася виставка його робіт на теми Індії, яку високо оцінило Посольство Індії в Україні.

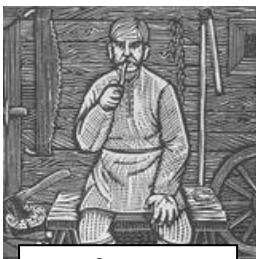
А перед тим, в 1969 році, ми зробили спробу з Володею вступити до Поліграфічного інституту у Львові на спеціальність «Ілюстрація та оформлення книги». Спроба та виявилася невдалою. Зробив я ще одну спробу поступити за тією ж спеціальністю, але на той час захопився модернізмом. Успішно здавши екзамен з рисунку, провалився на композиції.

На той час я жив у Луцьку, працював у проектній організації, а вечорами відвідував студію образотворчого мистецтва при тамтешній дитячій художній школі. Перші вчителі не запам'ятались – якісь дівчата, випускниці Львівського художнього училища ім. Ів. Труша. Згодом студію очолив директор художньої школи Петро Костянтинович Сензюк, який і вчив нас упродовж трьох років. Петро Сензюк – вроджений педагог, у нього я вчився композиції й гравюри на лінолеумі.

Вчилися ми один в одного та в кращих тодішніх художників Луцька – Григорія Чорнокнижного, Олександра Байдукова, Миколи Гевелюка, Миколи Шамрила, Анатолія Климова, Олександра Шмакова. Найсвітліші спогади залишив про ті часи чудовий художник, живописець від Бога, Саша Валента (недавно він трагічно загинув). Не маючи доброї художньої освіти був він, без перебільшення, художником світового рівня. Йому я найбільше завдячую всьому, чого досяг в декоративному живописі. Одночасно з студійним навчанням, я навчався також у Московському заочному Університеті мистецтв на факультеті образотворчого мистецтва. Там, у Луцьку, я мав першу персональну виставку в коридорах обласної молодіжної газети. Виставка мала успіх: про неї писалася, а одну роботу... вкрали.

З 1971 року й дотепер я живу в Галичині, у Стрию. Тут доля звела мене з двома чудовими художниками – Остапом Оброцю та Петром Обалем. Остап Оброца був прекрасним майстром гравюри на лінолеумі, видатним майстром екслібриса. Від О. Оброци я засвоїв багато технічних прийомів гравюри, якими користуюся дотепер.

З Петром Обалем я зустрічався рідше, але кожна зустріч з цим видатним художником залишила глибокий слід в пам'яті. П. Обаль тепло

Селянин
ліногравюра

відізнався про мою першу персональну виставку в Стрию у 1977 році. Завдяки порадам мудрого майстра я наважився назавжди порвати з меліорацією. З тих пір, незважаючи на матеріальну скруту, почуваю себе щасливим, бо кожен день можу малювати, різати гравюри. Пробую свої сили в офорті, монотипії, гравюрі на дереві. Оформив п'ятнадцять книг українських авторів.

1999 році з виставкою естампної графіки побував у Вірменії. Виставка експонувалася в Єревані у престижному виставковому залі Фонду культури і користувалася значним успіхом, згодом перебувала в містах Ванадзорі та Гюмрі.

В мистецтві вважав і вважаю себе переконаним реалістом, хоч час від часу пробував і пробую свої сили в мистецтві модернізму. Але це не є головним. Тяжю до декоративізму, символізму, експресіонізму, сецесії — окремо, чи в поєднаннях, в синтезі. З вдячністю згадую схвальні відгуки на виставках відомих художників, мистецтвознавців, письменників, але про це згадувати, мабуть, не обов'язково. За вчителів хотів би мати з старих майстрів Альбрехта Дюрера, Рембрандта, Ліотара. А ще — Ван-Гога, Врубеля, японських майстрів гравюри на дереві. З художників минулого сторіччя хотів би вчитися у Федора Кричевського, бойчукістів, Петра Оболя, Георгія Нарбута, Володимира Фаворського, Івана Павлова, Макса Швабінського, Костантіна Чюрльоніса. Всі вони дуже різні, іноді взаємно виключають один одного в своїй творчості, але все ж улюблені мною.

В моєму творчому доробку біля 200 рисунків, 200 гравюр (лінорит, дереворит, офорт), понад 200 живописних робіт (олія, темпера, пастель), біля 100 акварелей. Понад сотню робіт (переважно графічних та акварелей) знищив колись. Вони не мали якоїсь мистецької вартості, але могли б тепер послужити, як матеріал, для майбутніх творчих робіт.

Окремі роботи знаходяться в галицьких музеях — Музеї-садибі Івана Франка в с. Нагуєвичі Львівської області, в історико-краєзнавчому музеї в м. Бережани Тернопільської області, в краєзнавчому Музеї «Верховина» міста Стрия, приватних збірках Австралії, Великобританії, Вірменії, Молдови, Норвегії, США, Польщі, Росії, Угорщини і, звичайно, України.

В мистецтві вважаю себе вічним учнем і вічним подорожнім, бо поки митець в дорозі — він живе і — здійснюється, як творча особистість.

Мирон Нестерчук. Замість автобіографії [Електронний ресурс] : Ми, стріяни. Пензель. Стрий. — Режим доступу : <http://mystryiany.com.ua/brush.html>, вільний. — Загол. з екрану. — Мова: укр.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лінії і барви : малярство і графіка Мирона Нестерчука. — Стрий, 2002. — 20 с.
2. Вірменія Мирона Нестерчука : переклади [Електронний ресурс] : Ми, стріяни. Слово. Стрий. — Режим доступу : <http://mystryiany.com.ua/word/162-nesterchuk-translator.html>, вільний. — Загол. з екрану. — Мова: укр.
3. Мирон Нестерчук : [Електронний ресурс] : Галерея мистецтв. Художники. Художники з Волині. Луцьк. — Режим доступу <http://www.art.lutsk.ua/art/nesterzuk/index.shtml>, вільний. — Загол. з екрану. — Мова: укр.

Онуфрійчук-Олексій Оксана (1944 – 1999)

Оксана народилась на Волині 25 липня 1944 р. у бабусиній хаті, станція Олика, серед чудової природи, квітучих садів, запашних лугів і золотих ланів

пшениці. Час був дуже неспокійний, часті зміни окупації нашої землі і кожний окупант нищив усе по-своєму. Народ стріскав у душі жаль за заподіяні кривди. Люди були розгублені: одні утікали у ліс, а інших вивозили на захід і в ту категорію попала Оксана з родичами. Дитина не відчула того жаху, що перенесли її батьки.

Батьки Оксани опинились в Німеччині, де були призначені на працю в господарів. Після капітуляції Німеччини родина перенеслась до таборів переміщення осіб. В таборі розпочалось релігійно-національне життя. Батьки Оксанку записують до Садочка. В Садочку під проводом наших свідомих жінок, діти навчались пісень, деклямацій, а з нагоди різних свят влаштовували концерти. Оксанка брала активну участь в співі й деклямації, проявляючи великі здібності.

Літа скитальщини проминули і шлях простелився за океан, на рідну землю вороття не було. В 1948 році попрощали Європейський континент і вирушили у невідомий край Канаду. Зупинились у Беніто в Манітобі в родини мами. По деякому часі переїхали до Пайн Ривер, де зупинились у родини тата. У Пайн Ривер Оксакка йде де першої класи публічної школи і до української школи, яку зорганізувала її тітка. Тут на вільній канадській землі в наших поселенців наче вирости крила, по стількох літах неволі, задзвеніли пісні, яких не могли співати на рідній землі, відбувались концерти, дитячі вистави, у яких брала участь Оксанка зі своїми ровесниками.

Пайн Ривер було мале містечко і через рік родичі Оксанки переїздять до Вінніпегу. В той час Вінніпег був столицею українського життя Канади. Батьки знаходять працю, стають членами Собору Св. Покрови, мама стає членкою Союзу Українок Канади. Батько Оксанки, інженер Ілля Онуфрійчук з друзями-волинцями організовують Товариство "Волинь". Діти йдуть до школи: державної, української та недільної, розпочинаючи життя на новій землі.

Оксана, маючи великі здібності до музики, балету і ще будучи в Оффенбасі в Німеччині брала лекції балету у пані Лерхе. У Вінніпезі почалося систематичне навчання музики і співу в проф. П. Рябовола-Лабінського на протязі семи років. Музику студювала у проф. Киселевської, а, по закінченні середньої освіти записується на Манітобський університет на відділ архітектури. В той самий час студіює бібліотекарство, яке успішно закінчує і йде до праці, а працюючи, присвячує більше часу для мистецтва. Була дуже активною в молодечих організаціях – Пласт, СУМК, та навчала дітей в українській й недільній школах. Під час імпрез виступала як солістка, а першу роль мала в Лисенковій опері "Ноктюрн", виступала у Шевченківських інсценізаціях "Тополя" "Мати-Наймичка" в п'єсі "Ой, не ходи, Грицю" в ролі Галини, в "Наталці Полтавці". Виступала на Рейбон Сейдж" у п'єсі "Де Кінг енд Ай" Оксана любила літературу, зокрема, читала твори Т. Шевченка, Л. Українки, писала вірші і малювала.

Працювала з молоддю і дітьми, була тихої, спокійної вдачі і дуже терпелива. Любила свій дім, бо в ньому полюбила мову, пісню і культуру.

Вміла шанувати людей, а її надзвичайна краса приваблювала друзів. Співом не раз чарувала слухачів, які називали її соловейком.

Роки проминули, життя пані Оксани змінилось, несприятливі обставини перервали її улюблене мистецтво, більш не виступала. Богом дані таланти сховала глибоко у своїй душі, чудові очі покрились смутком. Проявляла любов до дітей, яких вчила, особливо любила польові квіти, які залюбки малювала, жила вірою і надією, що все поверне на краще, але так не сталося... Свічечка не може горіти під накриттям, їй потрібне повітря, а п. Оксана не могла жити без мистецтва – пісні, тому вона передчасно зів'яла.

Пригадалися слова пісні, яку вона колись співала:

"Бач, як черв закравсь до квітки,
Закрався тихенько,
Так закрастись може злоба
У твоє серденько.
І змарніють твої сили,
Потемніє врода,
Шкода квітки, шкода квітки,
Шкода квітки, шкода".

Довго боролась п. Оксана з недугою, не піддавалась, але знеможене серденько не витримало і вона відійшла у Вічність.

Залишила горем оповитих чоловіка о. Ореста Олексія, доньку Іларію, батьків Іллю і Галину Онуфрійчуків, сестер Марійку Сокульську і Галю Боннар з чоловіком Вейном, тіток і племінниць з родинами, які сумують за нею.

Оксана Онуфрійчук-Олексий // Літопис Волині. – Вінніпег, 1999. – Ч. 19-20. – С. 322–324.

ЛІТЕРАТУРА

Оксана Онуфрійчук – надійний вокально-театральний талант // Літопис Волині. – Вінніпег, 1964. – Ч. 7. – С. 111.

Шиманів Василь (1911 – 1973)

Народився 7 жовтня 1911 р. у с. Дідичах (Волинь), де його батько був священником. З волі батька закінчив духовну школу в Дермані, а потім духовну семінарію в Кременці. Почав студіювати медицину в Братиславі, закінчив на початку 1939 р. у Празькому університеті. Працював па Закарпатті, де пережив трагічні події періоду існування Карпатської України, опісля переїхав на Холмщину, а згодом два роки мав посаду лікаря в одному з краківських шпиталів, де набув цінного досвіду. У 1941-44 рр. працював окружним лікарем у Дубно, а наприкінці війни – залізничним лікарем у Штрасгофі біля Відня, допомагав українським біженцям, був табірним лікарем Гельбрунеркасерне у Зальцбурзі. 1949 р. емігрував у США, де

спершу відбув лікарську практику у штаті Коннектикут, а потім у м. Толідо (штат Огайо). Поселився у Чикаго, де займався приватною практикою. Був одружений із Вірою Нестерчук. Брав активну участь у церковному та громадському житті, зокрема у батьківськiм комітеті при парафіяльній (УАПЦ) школі українознавства.

Помер 12 січня 1973 р.

Пундій П. Шиманів Василь / П. Пундій // Пундій П. Українські лікарі: біограф. довід. – Львів, 1994, – Кн. 1. – С. 247–248.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Богуш М. Ректор із села Котова : [Галік Артемчук] / М. Богуш // Волинь. – 2006. – 11 листоп.
2. Жарчинська О. Один – проти черевного тифу / О. Жарчинська // Вісник&K°. – 2006. – 2 берез.
3. Кафедра документознавства і музейної справи : Надольська В. В. [Електронний ресурс] : Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк. – Режим доступу <http://vdu.edu.ua/ukr/content/710/>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова: укр.
4. Колесса К. М. Андрущук Микола Михайлович / К. М. Колесса // Енциклопедія Сучасної України : Т. 1. – К., 2001. – С. 514
5. Криворучко Юрій Іванович : [Електронний ресурс] : Літопис випускників – Режим доступу <http://www.logos.biz.ua/proj/lpi/pdf/271-364.pdf>, вільний – С. 346. – Загол. з екрану. – Мова: укр.
6. Микола Дубина / В. Погребенник, М. Гуменний, С. Рудик та ін. [Електронний ресурс] : Академія наук вищої освіти України. Академічні видання. Київ. – Режим доступу : www.anvou.org.ua/academy/herald...4.../visnyk_65_4_09_139-148.pdf, вільний. – Загол. з екрану. – Мова: укр.
7. Мирон Нестерчук. Замість автобіографії [Електронний ресурс] : Ми, стріяни. Пензель. Стрий. – Режим доступу : <http://mysteryiany.com.ua/brush.html>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова: укр.
8. Мурашкевич В. (1927 – 1998) // До тебе світе... Українська література Берестейщини. – К., 2003. – С. 315–329.
9. Оксана Онуфрійчук-Олексий // Літопис Волині. – Вінніпег, 1999. – Ч. 19-20. – С. 322–324.
10. Пирожик О. Волинський Ломоносов : [інтерв'ю з Р. А. Арцишевським] [Електронний ресурс] : pravda.lutsk.ua – перше волинське незалежне інтернет-видання. Персона. Луцьк. – Режим доступу : <http://pravda.lutsk.ua/person/222/>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова: укр.
11. Пундій П. Шиманів Василь / П. Пундій // Пундій П. Українські лікарі: біогр. довід. – Львів, 1994, – Кн. 1. – С. 247–248.
12. Степчук О. Людина, яка над усе любила дітей : [М. Буряк] / О. Степчук // Вільним шляхом. – 2007. – 17 лют. – С. 6.
13. Турнір пам'яті Маркіяна Бурака / М. Грибук, І. Козачук // Вільним шляхом. – 2011. – 22 січ. – С. 12.
14. Хітько М. Нашого цвіту – по всьому світу : [О. Климюк] / М. Хітько // Вільним шляхом. – 2009. – 15 серп., 5 верес.